

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ ЯК РЕСУРСУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ
04 квітня 2025 року**

ОДЕСА

УДК: 159.953:37.015.3:005.963

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління.

Соловейчук Олена Максимівна – фахівець Південноукраїнського центру професійного розвитку керівників та фахівців соціономічної сфери.

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №14 від 24 квітня 2025 р.)*

Рецензенти:

Ольга ЗБАРСЬКА (Olga Zbarskaya) - доктор наук, експерт у галузі креативного потенціалу людини, член академії ACSW, член The Textbook & Academic Authors Association, засновник та президент компанії «OZCREDO», автор книг та підручників.

Осіпова Тетяна Юріївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки Університету Ушинського

Розвиток креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості: психолого-педагогічні аспекти: збірник матеріалів всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю. Одеса : Університет Ушинського, 2025. 511 с.

До збірника ввійшли матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю, присвяченої різним психолого-педагогічним аспектам інноваційного потенціалу особистості, сучасним методам та формам організації освітнього процесу у закладах освіти різного рівня, розвитку креативного мислення під час підготовки здобувачів у закладах освіти.

Науковці висвітлюють питання щодо сучасних форм і методів розвитку креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

© Університет Ушинського

7. Філософський енциклопедичний словник / за заг. ред. Шинкарука В. І. Київ: Абрис, 2002. 743 с.

BULGAKOVA Valentyna

FACTORS OF CREATIVITY DEVELOPMENT

There is a lack of books and articles devoted to creativity, which have over a thousand values. This is to highlight the importance of creativity as an object of investigation. On the one hand, this outline reinforces the complexity of this phenomenon, and on the other hand, it lends itself to a more precise and universal understanding. With the growing number of attempts to reflect creativity, definitions and theories multiply. Creativity is defined as a complex of intellectual and personal characteristics of an individual that contribute to the independent proposal of problems, the generation of a large number of original ideas and their unconventional solution [5].

Creativity is a relatively recent and not fully defined concept in psychology. Depending on the theoretical approach, it can be seen as an activity that involves generating something new and original, a personality trait, or a process that combines cognitive and personal characteristics of an individual, which promote the development of creativity in a psychological context. The key distinction lies in the fact that creativity is viewed as a process with its own specific features, resulting in the creation of something new, whereas it is also regarded as an internal resource of the person [1].

While both creativity and creative work involve a transformative moment, creativity focuses on the individual's system of knowledge and values, whereas creative work pertains to a specific aspect of the socio-cultural system, including norms, values, knowledge, and methods of action. Personal development involves a strategy for unlocking internal resources, which includes the ability to address value-based and moral dilemmas, and, when necessary, resist the external environment. It also entails actively influencing the environment, defending one's independence from external pressures, and ensuring the possibility for creative expression.

The ability to transform, as a key component of creativity, has been highlighted by numerous authors, including C. Lombroso, K. Rogers, and R. Dilts. The history of science itself demonstrates that the advancement of knowledge never happens through mere accumulation but involves the continuous rethinking of previous perspectives. At its core, creativity is a transformative activity in which an individual seeks a new structure for already known elements, exploring their novel combinations and interactions. Consequently, the ability to transform is one of the primary dynamic features of creativity [4].

Despite numerous theoretical and experimental studies, the issue of creativity development remains an area that requires further exploration. Existing concepts do

not yet offer clear answers to questions regarding the nature, factors, and qualities of a creative personality.

Foreign psychologists identify four key aspects in the problem of creativity: the creative process (as a capability), the creative product, the creative personality, and the creative environment. The creative environment is understood as the sphere, structure, and social context that shape the requirements for the product of creativity [7].

Macroenvironmental factors, such as sociohistorical, economic, natural, cultural, and political conditions, along with microeconomic factors (such as the specific socioeconomic status of the family and regional or local conditions), play a crucial role in creativity development. First, they determine the presence and scope of problems that require creative solutions. Second, these factors influence the individual and their creative and cognitive development. Third, they impact internal and external processes that either foster or impede creativity. Finally, environmental factors affect the creative product itself: the method and feasibility of its implementation, improvement, transfer, as well as its "usefulness" and acceptability within the environment.

Situational factors that can negatively impact a person's creative abilities include time constraints, stress, heightened anxiety, the urge to find a quick solution, excessive or insufficient motivation, a fixed mindset about a specific method of solution, lack of self-confidence due to past failures, fear, increased self-censorship, and the way a problem is presented, which can lead to an incorrect approach to solving it.

The ability to take free and responsible action is essential for the development of both freedom and responsibility, and it is a key condition for fostering creativity. Free action is grounded in personal choice, with an awareness of alternative possibilities. Therefore, the development of creativity involves cultivating the ability to evaluate alternatives, make informed decisions, and take responsibility for those choices [4].

An analysis of theoretical works by both domestic and foreign researchers has led us to conclude that emotions play a crucial role in the development of creativity. Specifically, emotions motivate, organize, and direct the perception, thinking, and actions of an individual.

Throughout evolution, negative emotions (such as fear) have helped us focus on immediate threats, while positive emotions (such as happiness or jubilation) encourage exploration, trying new things, acquiring new information, and forming relationships with new people. Positive emotions signal that the environment is safe enough to engage in creative endeavors. When individuals experience positive emotions, they are more likely to focus on the big picture rather than the details, fostering a broader and more innovative perspective [3].

It is important to emphasize that one key characteristic of the individual is the self-regulation of behavior, which means acting in alignment with personal value orientations and adhering only to those norms that have acquired meaningful significance for the individual. At the same time, the freedom of action for the

individual is based on “conscious necessity,” yet it extends beyond this awareness. The value orientation stems from an internal drive, which emerges as experience rather than from a voluntary or conscious acceptance of a particular system of norms. In our view, values play a crucial role in creative behavior. The value orientations of an individual transform cultural values into motives that drive practical behavior. Creativity, therefore, cannot manifest without motivation.

As mentioned earlier, emotions are closely linked to creativity and values. Intrinsic motivation is often accompanied by positive emotions. The fascination with the task at hand is a key component of creative work. Many creative individuals have highlighted a love for their work as a decisive factor in fostering creativity. However, we believe that a more in-depth study of the relationship between positive emotions and intrinsic motivation is needed to fully understand their role in the creative process [6, 8].

An analysis of theoretical studies on the motivation of human activity, along with data from personality research, led us to propose that the success of human activity is determined by three factors: the desire for success, the presence of achievement values within a person’s value system, and the acquisition of necessary skills and abilities. It is well-known that there are two types of motivation. Internal, cognitive motivation fosters a high level of cognitive self-activity and an interest in the activity itself, rather than external stimuli. On the other hand, external motives related to cognition can act as a psychological barrier to the manifestation of cognitive independence [2].

In conclusion, to enhance creativity, it is essential to foster positive emotions and minimize negative ones. Intrinsic motivation not only drives creativity but is also linked to the inherent value of achieving a creative solution. External factors such as rewards, evaluations, constant observation, and limited choices tend to have a detrimental effect on creativity. Value orientation plays a significant role in ensuring persistence in task performance, the successful completion of a project, and the thorough examination of results.

References:

1. Антонова О.Є. Сутність поняття креативності: проблеми та пошуки. Теоретичні і прикладні аспекти розвитку креативної освіти у вищій школі: монографія / за ред. О.А. Дубасенюк. Житомир: Вид-во ім. І. Франка, 2012. С.14– 41.
2. Колот А.М. Мотивація персоналу: Підручник. К.: КНЕУ, 2006. 340 с.
3. Лазуренко О. О. Психологія емоцій: підручник. К.: Книга плюс. 2018. 264 с.
4. Моляко В.О. Психологічна теорія творчості. *Наукові записки Інституту психології ім. Г.С.Костюка АПН України. Вип. 22. Актуальні проблеми сучасної української психології*. К., 2002. С. 221–229
5. Павленко В.В. Креативність: сутнісна характеристика поняття. *Креативна педагогіка: [наук.-метод. журнал] / академія міжнародного*

співробітництва з креативної педагогіки «Полісся». Житомир, 2016. Вип. 11. 154 с. С.120–131.

6. Чувасова Н. О. Креативність особистості: зміст і структура. *Педагогіка вищої та середньої школи*. 2013. Вип. 38. С. 277-282

7. Яцюрник А.О. Вивчення феномена креативності в зарубіжній психології. *Проблеми сучасної психології: Збірник наукових праць К-ПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г.С.Костюка НАПН України Збірник наукових праць К-ПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г.С.Костюка НАПН України*. Випуск 20. 2013. С. 802-818.

8. Amabile T. The motivation to be creative/ S. Isaksen (Ed.), *Frontiers of Creativity Research: Beyond the basics*. Buffalo, NY: Bearly Limited, 1987. P. 223- 254

BULGAKOVA Olena

THE INFLUENCE OF EMOTIONS ON THE DEVELOPMENT OF CREATIVITY IN STUDENTS

Currently, the emotional aspect of the learning process does not receive adequate attention, which leads to negative consequences, namely: the predominance of external motivation among students, the lack of appeal in learning activities, and various unfavorable manifestations in emotional development that complicate learning [1].

The evolution of learning environments, the integration of contemporary educational technologies, and the shift in "teacher-student" interaction from a passive to a more creatively enriching approach – enhancing the emotional depth of collaborative educational and cognitive activities – will make the learning process more motivating, engaging, and effective. In modern research, the connection between emotions and creativity remains largely ambiguous and underexplored. Emotions are often seen as either facilitators, obstacles, or side effects of creativity, while far less attention is given to emotions themselves as creative outcomes [4].

According to T. Amabile, creative activity is an emotionally charged event in which complex cognitive processes develop, enriching emotional experience [5]. Although many researchers (D. Kaufman, S. Vosburg) propose mechanisms for the influence of emotions on creativity, there is still no unified theory of the reciprocal relationship between emotions and creativity, nor a clear connection between axiology and creativity.

T. Amabile proposes that the relationship between emotions and creativity is likely curvilinear, taking a U-shape. This means that both strong negative and positive emotions have a significant impact on creativity, while moderate or neutral emotions are often insufficient to trigger the necessary cognitive processes [5]. We believe that negative emotions can foster creativity only if a person is value-driven in their

ЗМІСТ

АКУЛЕНКО Ірина Анатоліївна Творчість і навчально-дослідницька діяльність школярів в освітньому процесі з математики	3
АНДРЮЩЕНКО Ірина Сергіївна STEM-освіта як складова процесу модернізації системи освіти в Україні	5
АРНАУТОВА Лариса Валентинівна Формування креативного мовлення у дітей з затримкою психічного розвитку	8
БАБАЧУК Юлія Михайлівна Психолого-педагогічні умови розвитку рухової творчості дітей старшого дошкільного віку	11
ВАНСУК Mykyta Developing Creativity In Students	14
ВАНСУК Olena Development Of Personal Creativity	18
БАЛАКІРЄВА Вікторія Анатоліївна Розвиток креативного мислення майбутніх учителів початкової школи як передумова результативної професійної діяльності	22
БАРТЄНЄВА Ірина Олександрівна Теоретичний аспект створення креативного освітнього середовища для розвитку креативності майбутніх учителів	24
БАТЮК Наталія Орестівна Формування креативності майбутніх учителів мистецьких дисциплін через усвідомлення символічної образності української культурної спадщини	27
БАШАВЕЦЬ Наталія Андріївна Розвиток креативності вчителя фізичної культури як ресурсу інноваційного потенціалу особистості	31
BEREZOVSKA Liudmyla Creative Development Of A Preschool Child Through Artistic And Speech Activities	35
БИКОВА Світлана Валентинівна Креативність як ключовий фактор успішності особистості та інноваційного розвитку	37
БОЙКО Володимир Васильович Визначна роль креативного мислення при розв'язанні нетипових проблем	40
БОНДАРЕНКО Ірина Геннадіївна Теоретичні аспекти розвитку креативних здібностей студентів	42
БОРТОВ Андрій Сергійович Розвиток креативності як фактор підвищення психологічної стійкості особистості	46
БРИНЗА Ірина Вячеславівна, ЧЕРНЕНКО Наталія Миколаївна Креативність як важлива складова професійного розвитку здобувачів освіти	49
БУЗДУГАН Олена Анатоліївна Креативність як складова діяльності майбутнього вчителя східних мов	52
BULGAKOVA Valentyna Factors of Creativity Development	55